

כתום עולה: מה אפשר ללמוד מהמאבק הציבורי כנגד תוכנית ההינתקות?

ראיון עם אריאל גלבו, מייסד ויו"ר תא כתום

:: מראיון: אדם הישראלי

על רעיונות שלא מצאו בית מפלגתי, על מאבק ציבורי שלא השיג את מטרתו, על ביקורת הדמוקרטיה הישראלית ועל תנועה שלא תתיימש. נשמע מוכר?

ליכוד. כ-2/3 דתיים ו-1/3 חילוניים. כחצי מהם חיים ביהודה ושומרון. היתה תחושה של תקופה היסטורית ושיש צורך לעשות מעשה. בשטח פעלו כבר לא מעט גופים: תאים של מפלגות ימין, ועד ישובי גוש קטיף, מועצת יש"ע ועוד. מדוע לא הצטרפתם אליהם? כנראה שבאף אחד מהגופים הללו, ובאמת היו הרבה, לא הרגשנו מספיק בנוח. תא כתום לא רצה כסף ולא תמיכה אחרת משום ארגון קיים. רצינו עצמאות ובעיקר עצמאות ארגונית, שהרי רוב המסרים של הגופים "הכתומים" דומים. בנוסף, מאוד מהר קבענו עקרון: לא עוברים על החוק. לא קוראים לסירוב פקודה, לא חוסמים כבישים. מעבר לזה היה אצלנו את הייחוד של חילוניים ודתיים ושל תושבים משני עברי הקו הירוק.

מה היו מטרת ההתארגנות ודרכי הפעולה? "קודם כל הפצת ידע. הנחת העבודה לגבי סטודנטים היתה: עסוקים, אדישים, אין כסף. לכן ארגנו כמה פעילויות באוניברסיטה: פגישה עם מרצים מהאוניברסיטה על נושא ההתנתקות; 'יום כתום' ועימות בין עוזי לנדאו לילי תמיר, אליו הגיעו 300 סטודנטים והיה הצלחה גדולה; סיורים לגוש קטיף; מפגשים עם אנשי בטחון ועוד. בסוף סמסטר א' הגענו לכ-50 פעילים ורשימת תפוצה במייל של כ-300". בתחילת סמסטר ב' החלה התארגנות להקמת

אחת התופעות המיוחדות שליוו את תהליך ההתנתקות היא המאבק החברתי הרחב. מאבק זה סימן לו מטרה ברורה: עצירתה של תוכנית ההתנתקות. למרות מספר גדול של פעולות מתוקשרות היטב, עשרות אלפים של מפגינים ותומכים פסיביים רבים אף יותר – מטרת המאבק לא הושגה. כיצד נוהל המאבק? האם צמח כאן מודל שלא הכרנו בעבר? האם למחנה החברתי יש מה ללמוד מכך?

הראיון עם אריאל, חילוני מהעיר אריאל, ג'ינג'י ויו"ר 'תא כתום' באוניברסיטה העברית, נערך בשני חלקים. חלקו הראשון ביולי – 'לפני', חלקו השני בספטמבר – 'אחרי'. מטרת שתי השיחות היתה לדבר על ההתארגנות שנקראת 'תא כתום' – סטודנטים נגד עקירת ישובים יהודיים. לכן דיברנו פחות על האידיאולוגיה של התא ויותר על הדרך הפעולה.

ספגש ראשון – לפני

מה המשותף למייסדי 'תא כתום'?

כולנו סטודנטים שרצינו להביע דעה בנושא ההתנתקות אבל הרגשנו שאין איפה. אני חושב שהחבר'ה חיפשו מנהיג והנהגה. לא רצינו קשר למפלגות, העסקנות הפוליטית דחתה אותנו. היו בקבוצה אנשי האיחוד הלאומי, מפד"ל, מאוכזבי

" בנוסף, מאוד מהר קבענו עקרון: לא עוברים על החוק. לא קוראים לסירוב פקודה, לא חוסמים כבישים. מעבר לזה היה אצלנו את הייחוד של חילוניים ודתיים ושל תושבים משני עברי הקו הירוק."

את פעילות המחאה הכללית אריאל מתאר כ"הרבה כוזרים שמתגלגלים בדרכים שונות לאותו הכיוון". ברמה הארצית, לדבריו, אין גוף מרכז לא מבחינה ארגונית ולא מבחינת המסרים.

אריאל מתייחס לחציית
הקווים מצד הממשלה:
"הפעלת הצבא בפינוי
המתנחלים זו טעות ואולי
חציית קו". לדעתו, ההחלטה
הזו נובעת מהרצון לסיים את
ההתנתקות מהר (ולכן יש
צורך בכוח אדם רב).

להשאיר את הנושא להכרעה אישית של כל
אחד. חלק גדול מאתנו החליט להמשיך להיאבק
כנגד הגירוש מחוץ לגוש, גם אני החלטתי כך.
זה נראה לי המקום הטוב ביותר להשפיע על
דעת הקהל. לחברים רבים זו היתה החלטה מאוד
רגשית, כי הם הכירו אנשים בגוש ורצו להיות
איתם. מי שנכנס לגוש קיווה שאולי מסה גדולה
של אנשים תעצור את הגירוש והם גם עזרו
למפונים לארוז. אחרי ה-15 באוגוסט, כשנסגר
מחסום כיסופים, אני באופן אישי (ובעניין הזה אני
לא בהכרח מייצג) הבנתי ש"זה כבר קורה" ושיש
צורך להתמקד בהגשת סיוע למגורשים. עסקתי
בכניית חממות בכרמיה ובדברים מסוג זה."

בראיון הראשון הסברת שאחד הדברים שיחזו
אתכם היתה ההחלטה שלא לעבור על החוק. עד
כמה הנושא הזה השפיע על קבלת ההחלטות
בענין אפיקי הפעולה?

"תראה, כשעצרו אוטובוסים ברחבי הארץ
מלהגיע לכפר מימון, שזהו ישוב ישראלי בתוך
הקו הירוק, היתה כבר תחושה שלא ברור מי
פה עובר על החוק. הציבור 'הכתום' הוא ברובו
המכריע ציבור נורמלי שלא יתעסק עם המשטרה,
לא עבריינים. אבל כשאתה שומע שהממשלה
מונעת מאזרחים להגיע להפגנה רק מתוך
החשש שאולי אחריה ילכו אנשים לכיוון מחסום
כיסופים - זה כבר ממש נשמע כמו דיקטטורה.
הגעתי להפגנה עם חשש מסוים, מאחר שידעתי
שהיא לא חוקית, אבל היה ברור שלא יעצרו
40,000 איש. אני גם יכול להגיד לך, שאם הייתי
בטוח שהכניסה לגוש תעצור את הגירוש, הייתי
עושה זאת למרות שזו כניסה לשטח צבאי סגור.
בתקופה הזו ניתנו הוראות על גבול האי-חוקיות
ולכן גם הציות להן הוא בהחלט בעייתי."

תנועה ארצית של תאים כתומים במוסדות
אקדמאים נוספים. כיום יש תאים כאלה בחלק
גדול מהאוניברסיטאות והמכללות והם מחלקים
ביניהם את העבודה. את פעילות המחאה הכללית
אריאל מתאר כ"הרבה כדורים שמתגלגלים
בדרכים שונות לאותו הכיוון". ברמה הארצית,
לדבריו, אין גוף מרכז לא מבחינה ארגונית
ולא מבחינת המסרים. "החלטנו לא להיכנס
לפוליטיקה החיצונית (מפלגות) ולא הפנימית
(לא רצו בבחירות לאגודת הסטודנטים). לא
עסקנו בנושאים אחרים מלבד נושא ההינתקות,
למרות שעומדים עוד דברים על סדר היום
במדינה. רצינו להתמקד בנושא הזה."

האם נחצו קווים אחמים במאבק שלכם?

אריאל מתייחס לחציית הקווים מצד הממשלה:
"הפעלת הצבא בפינוי המתנחלים זו טעות
ואולי חציית קו". לדעתו, ההחלטה הזו נובעת
מהרצון לסיים את ההתנתקות מהר (ולכן יש
צורך בכוח אדם רב). "תפקיד הצבא הוא להגן
מפני אויבים, לא לבצע כל החלטת ממשלה. אי
אפשר לדמיין, למשל, החלטה לפזר הפגנה של
עובדים שמתבצרים במפעל באמצעות חיילים.
הדבר הזה עלול ליצור שבר גדול בקרב ציבור
של אנשים שנאמנים למדינה ולצה"ל."
מצד מתנגדי ההינתקות, אני בהחלט מתנגד
למתבצרים במלון 'שירת הים'. לדעתי זוהי
חבורה קיצונית ביותר שלא משרתת את המאבק
אלא פשוט עוברת על החוק."

נפגש שני - אחרי

לאחר פרידה של כחודשיים, נפגשנו שוב,
בסוף ספטמבר. אריאל העיד על עצמו שעבר
תקופה לא קלה במהלך ההינתקות, גם באופן
אישי וגם כיו"ר תא כתום.

איפה היית בזמן ההינתקות?

"נתחיל מהאירוע ההיסטורי בכפר מימון. שם
ייחדנו לעצמנו תפקיד: העלאת המורל של
המשתתפים. בסך הכל אנשים באו לשם עם הרבה
אמונה אך גם עם לא מעט חשש, הגיעו ילדים
ואנחנו עזרנו בהפעלתם, שוחחנו עם אנשים. אני
חושב שהיה לנו גם תפקיד חשוב בהצגת מנהיגות
צעירה ואכפתית. שיראו שהמנהיגים הם לא רק
ראשי מועצת יש"ע, שהם אנשים מבוגרים עם
תפקידים ציבוריים רשמיים.

אחרי המצעד נחלקו הדעות לגבי ההמשך: האם
להיכנס לגוש קטיף, ללכת לחומש או להעביר
את המאבק הציבורי אל מחוץ לגוש. החלטנו

"אני גם יכול להגיד לך, שאם
הייתי בטוח שהכניסה לגוש
תעצור את הגירוש, הייתי
עושה זאת למרות שזו כניסה
לשטח צבאי סגור"

הזכרת את 'הציבור הכתום'. לאורך ההינתקות
היתה תחושת מאבק בין 'אנחנו' ו'הם'. תנסה
לאפיין - מיהם הכתומים?

"אני אגדיר את הדברים לפי נקודת מבטי ואני
מקווה שלא אפגע באף אחד. אני למעשה רואה

את הכף: שרון, שהלך עד הסוף והתקשורת שהלכה בצורה עיוורת אחריו. לדעתי, מיצינו את הכלים הלגיטימיים.

מה הלאה?

בגדול, אני חושב שהמטרה שלנו היא לחבר את הציבור שקראתי לו "הלבן" לערכים שלנו. זו לא שאלה פוליטית, אני לא רוצה שיצביעו איחוד לאומי או ליכוד. אני רוצה שבפינוי הבא, אם חס וחלילה יקרה, יצאו לרחובות ויעצרו את זה. אבל מעבר לזה הייתי רוצה שיקבלו את הערכים של הקשר לארץ ישראל, למדינת ישראל. אגב, שים לב שאנחנו מודעים לכך שצריך לוותר מבחינה מדינית. למשל, לא דרשנו את חאן-יונס כי הבנו שבמציאות הפוליטית היום זה לא ריאלי. יש לנו אותה זכות על המקום הזה, אך כרגע לא נצא למלחמה על זה. אבל למה פינו את ישובי צפון הרצועה (אלי סיני, דוגית וניסנית) אני ממש לא מבין.

ותא כתום?

צריך להתבסס בקמפוס כדי להראות שיש ימין ציוני. לדעתי מתוכנו יבואו המנהיגים החדשים של הציבור הזה. אנחנו מתכננים פעילויות שיראו שיהודה ושומרון הם חלק מהמדינה כמו כל מקום אחר. אם נצבע בתים בקרית-גת, אז אחר כך נבוא לגנן בבית-אל.

מה בנוגע לתחומים נוספים שקשורים לחברה הישראלית? מדיניות כלכלית-חברתית, נושאים סביבתיים וכו'?

התאגדנו סביב נושא ההתנתקות. גם במהלך הדרך היו רעיונות להיאבק על נושאים בתוך הקמפוס אך החלטנו לא להתפזר, כי אז גם מפצלים כוחות וגם המכנה המשותף אובד.

ולסיום, המאבק הציבורי באמת הוכיח התגייסות מרשימה. עשרות אנשים, הרבה מאוד פעילויות, חשיפה תקשורתית אדירה, גימיקים בשפע ועוד. ולמרות כל זאת - הממשלה ניצחה. איזה עתיד אתה צופה למאבקים חברתיים בעתיד? יש סיכוי?

"אין ייאוש בעולם" אינה סיסמא דתית. למרות שהפעילות הרבה שעשינו לא עצרה את הממשלה, אין לנו ברירה אלא להמשיך. אני חושב שיש צורך בשיקום המערכת הדמוקרטית. מרמת הערכים ותפיסות העולם ועד להתנהלות של הכנסת, הממשלה ובתי המשפט. צריך להחזיר את האמון של הציבור בשיטה הדמוקרטית. אין לנו ממש ברירה.

חלוקה בין יהודים למתבוללים. הציבור הכתום הוא מי שרואה עצמו יהודי שנשאר בארץ ישראל לעד. זוהי שאלה של תודעה של חזרה לארץ האבות, ואני מזכיר לך שאני לא דתי, אלא חילוני וכמוני יש עוד בתא כתום וציבור הכתום בכלל.

הציבור "הכחול", לדעתי, רואה עצמו פחות מחויב ליהדותו ולארץ ישראל. כלומר, יש בו שאיפה לשלום עולמי ולהיות אזרח העולם. אם בעוד 100 שנה יהיה יותר נוח להיות בחו"ל, ופה נמשיך במאבק עם הפלסטינאים, אני חושב שהרבה "כחולים" יעדיפו לעזוב את ארץ ישראל לטובת מקום אחר. מעבר לשני הציבורים הללו, ישנו ציבור נוסף, שנמצא באמצע והוא הגדול ביותר. נקרא לו "לבן". מבחינת היהדות, אלו הם אנשים שמקיימים חלק מהמצוות אבל מאוד מושפעים מתרבות המערב. הולכים לבית הכנסת ביום שישי ונוסעים בשבת לכדורגל או לטיול. מבחינת תרבות, 'התנתקות 2005' זה דומה ל'כוכב נולד 2005'. האנשים הללו בכו בזמן ההתנתקות אך לא יצאו לרחובות למחות. חשוב לי להדגיש - הערכים הכתומים אינם ערכי הדת או ההלכה. מדובר על תחושת גאווה על היותך יהודי בארץ ישראל ומחויבות לציבור הזה. אצלנו בתא עם הזמן עלה מיון הדתיים, אך החשיבה נשמרה שהיא גם חילונית וגם דתית. לדוגמא, במצעדים שהתקיימו הדתיים הלכו בנפרד בנים בנות אך אנחנו באופן מודע הלכנו מעורבים.

בראייה לאחור, איפה מבחינתך הצלחתם ואיפה נכשלתם?

קודם כל צריך לזכור את המטרה: עצירת ההתנתקות דרך דעת הקהל. הצלחה ראשונה היא ההתגייסות של ציבור כה גדול ומחויב לנושא. הפעילות הציבורית היתה בסך הכל לא אלימה. היו מבצעים של "פנים אל פנים" של שיחות עם אזרחים ומתפקדי ליכוד. אני חושב שכל חוסמי הכבישים למיניהם לא היו בסדר, אך התקשורת ניפחה את העניין. אני רואה בכל מי שנכנס לגוש למרות היותו שטח צבאי סגור, כמי שפעל במסירות נפש. תרגמו כאב אישי עמוק למעשים וזה מאוד מרשים.

לגבי הכישלון. אני אספר לך משהו שקורה היום בציבור הדתי. יש להם את המושג של "חשבון נפש". זה הגיע מהיהדות בגולה ששם הפריץ היה מתנכל ליהודים והם היו עסוקים בלמצוא "במה אני אשם". אני מתנגד לזה. בהחלט צריך להפיק לקחים, אך המילה כשלוש אינה במקומה. הציבור הכתום עשה הכל כדי לעצור את ההתנתקות אבל שילוב של שני גורמים הכריעו

"אנחנו מתכננים פעילויות שיראו שיהודה ושומרון הם חלק מהמדינה כמו כל מקום אחר. אם נצבע בתים בקרית-גת, אז אחר כך נבוא לגנן בבית-אל."

"בגדול, אני חושב שהמטרה שלנו היא לחבר את הציבור שקראתי לו 'הלבן' לערכים שלנו. זו לא שאלה פוליטית, אני לא רוצה שיצביעו איחוד לאומי או ליכוד. אני רוצה שבפינוי הבא, אם חס וחלילה יקרה, יצאו לרחובות ויעצרו את זה."

אריאל גלבע, 26, סטודנט שנה ד' למשפטים באוניברסיטה העברית, מייסד ויו"ר תא כתום.